

Minden nemzetnek van egy különleges és elsőrendű feladata.

Az én nemzetemnek nem az a dolga, hogy mindenáron jobboldali vagy baloldali legyen. Nem az a mi feladatunk, hogy a kizárólagosságot mindig magába foglaló egyik vagy másik ideológia mellett letegyük a voksunkat.

Az én nemzetemnek, a mi nemzetünknek ma ennél fontosabb dolga van, de miért is ne mondanánk ki, feladata, küldetése van!

Feladatunk: rendezni a többség és kisebbség viszonyát, és ez nem lehet ideológiai kérdés, nem lehet jobb vagy baloldal kizárólagos feladata.

Meg kell értenünk és helyesen kell értelmeznünk a világot, amelyben élünk és a saját helyünket ebben a világban, utat kell keresnünk és ahol nincs kitaposott út, ott a mi feladatunk új utat vágni. Össze kell fognunk a romániai magyar társadalmat, mert minden magyar számít!

Közel 25 éve, hogy magunk mögött hagytuk a kommunista diktatúrát és tíz éve, hogy ismét köztéren áll ez a szobor.

A kommunizmus nem csak a szabadság felszámolására törekedett, hanem a teljes nemzeti asszimilációra: minden olyan értéknek az eltüntetésére, ami nem román, a nemzeti kisebbségek teljes felszámolására.

A németeket és zsidókat eladták, a többi kisebbséget, különösen a kétmillió magyarországot pedig a beolvasztásra ítélte Ceausescu diktatúrája.

Ma már csak régi emlékek tűnik a kommunizmus, ma már a jogállam intézményeit védjük és erősítjük, ma már a legerősebb katonai szövetség tagjai vagyunk, ma már az Európai Unióhoz tartozunk, s bár van okunk elégedetlenségre, mégis azt kell mondanunk, hogy a 25 évvel ezelőtt megfogalmazott nagy célok legtöbbszörét elértük.

Igen ám, de van a kommunizmusnak egy olyan súlyos öröksége, amitől a mai napig nem tudunk megszabadulni. A román és magyar viszonyt, a többség és kisebbség viszonyát megterhelő előítéletekről és sztereotípiákról van szó!

Azokról a múltból jövő gondolkodási sémákról, amelyek az egyik legfontosabb társadalmi köteléket, a bizalmat rombolják szét. Vagy meg sem engedik annak kiépülését.

Ti attól féltetek, kedves román barátaim, hogy a magyarok, vagyis mi, veletek együtt itt élő és alkotó, jóban és rosszban veletek osztozó polgárok el akarjuk, el akarják venni az ország egy részét, mert ezt hallottátok, ezt tanították, ezt a gondolatot kaptátok örökségül.

Mi meg azt gondoljuk rólatok, hogy meg akartok fosztani nemzeti identitásunktól, hogy arra törekedtek, ami minden ember, minden közösség, minden nemzetiség számára a létezés értelmével egyenlő: elvenni tőle a nyelvét, kultúráját, hitét.

Le kell ülnünk és őszintén meg kell beszélnünk ezt a nehéz kérdést. És ha szükséges, akkor többször is le kell ülnünk és a bizalmatlanság falait, az előítéletek bástyáit le kell bontanunk.

El kell végeznünk ezt a nehéz munkát, mert csak akkor lesz erős Románia, amikor felszámoljuk a kommunizmusnak ezt a súlyos örökségét, amikor többség és kisebbség viszonyát megnyugtatóan rendezzük. Szükségünk van egy olyan etnikai megállapodásra, amely fontos pillére lehet a kölcsönös bizalom megteremtésének.

Azt hiszem, nem tévedek nagyot, ha azt mondom, hogy mi mindannyian egy erős országban akarunk élni. Egy olyan országban, amely tiszteli a polgárait és azokat nem tekinti az állam alattvalóinak, növekedő jólétet biztosít és a rászorulóknak segítő kezet nyújt, biztonságot ajánl és kiszámítható jövőt, tisztességes egészségügyi szolgáltatást és versenyképes fiatalokat nevelő oktatást. És természetes az is, hogy olyan országot akarunk, amely a nemzeti kisebbségeknek biztosítja azokat az intézményes garanciákat, amelyek az identitás megőrzéséhez szükségesek.

Önök közül bárki megkérdezhetné, hogy itt és most, amikor emlékezni gyűltünk össze ennek a szobornak a szomszédságában, miért beszélek a jelenről és főleg a jövőről.

Tizenhárom olyan férfira emlékezünk ma, akik életükkel fizettek a magyar szabadságharcban vállalt szerepükért. És egy olyan kort idézünk fel, az abszolutizmus korát, amikor az emberi élet kevesebbet ért, mint a hatalmi

arrogancia és az uralkodás vágya. Emlékezünk a szabadság égő szeretetére, ami minden emberben és minden népben szüntelenül munkál, elfojtani csak ideig-óráig lehet, mert a szabadság olyan, mint a búvópatak: egyszer biztosan a felszínre tör. És felidézzük azt is, kedves barátaim, hogy a szabadság szeretetének nincs nemzetisége. Erre kiváló példa az, hogy az aradi vértanúk nemzetisége, származása mennyire sokszínű, és mégis volt valami, ami összekötötte őket: a szabadság iránti olthatatlan szomjúság.

A múltra emlékezünk, de a jelenben élünk és tervezzük a jövőt. A múlt eseményeinek tanulságait próbáljuk helyesen megfogalmazni, megérteni azt, hogy 166 évvel ezelőtt mi vezetett el a magyar szabadságharchoz és 165 évvel ezelőtt miért kellett golyó és kötél általi halálra ítélni a szabadságharc vezetőit. És meg kell értenünk azt is, hogy a szabadságharc elfojtása a kor súlyos problémái közül mit oldott meg, egyáltalán gyógyír volt-e vagy sem.

Ebben az esztendőben nem csak a 13 aradi vártnú kivégzésének 165 évfordulójára emlékezünk, hanem az első világháború kitörésének századik évfordulójára is. Látnunk kell, hogy minden olyan kísérlet, amely egy népnek, nemzetnek a mások fölötti korlátlan uralmával próbálkozott, bukáshoz, szétomláshoz, sokszor véres háborúhoz vezetett. Ez így volt a 19. században, de így volt a múlt században és így van ma is.

A nemzetiségi problémák megoldatlansága, a többség-kisebbség viszonyának rendezetlensége a történelem folyamán számtalan emberáldozatot követelt. Azok a hatalmak, uralkodók és birodalmak, akik, és amelyek nem ismerték fel az emberek és közösségek szabadságvágyának erejét, emberek millióit hajtották bele értelmetlen háborúkba.

Európa legtöbb nemzete felismerte, hogy a béke, a jólét és a biztonság feltétele a többség-kisebbség viszonyának rendezése. Ezért a tanulságért óriási árat fizetett ennek a kontinensnek minden népe. Felismerték és tudják, hogy a többség mindig felelős a vele egy területen élő kisebbségért. És olyan megoldásokat találtak az olaszországi Dél-Tiroltól Svédorszáig és Finnorszáig, amelyekre az ott élő nemzeti, nyelvi kisebbség mondja azt, hogy rendben van.

Nekünk is erre kell törekednünk!

Mi is erre törekszünk!

Ettől a szoborcsoporttól, ettől a művészi alkotástól évtizedekig rettegték, félték egyesek. Előbb kiszabadítottuk a várfofogságból, majd tárgyalások útján tíz évvel ezelőtt köztérre állítottuk. Hungária főalakja körül ott van az ébredező szabadság, a harckészség, az áldozatkészség és a haldokló harcos allegorikus alakja, és a megbékélési park másik oldalán ott állnak a román szabadságharcosok. Ez így lehetne szembenállás is, de nem az, nem ezt olvassuk ki belőle, hanem a ma annyira szükséges párbeszéd jelképét látjuk.

Annak az őszinte és tabuk nélküli párbeszédnek a szükségességét, amelynek el kell vezetnie oda, hogy egymásban ne rejtőzködő ellenséget, hanem együttműködésre képes és nyitott társat lássunk, olyan közösségként tekintünk egymásra, akiket a múlt gyakran és legtöbbször élesen szembeállított egymással, de képesek vagyunk a történelemből a helyes következtetéseket levonni és a jelenből már közösen, együtt tervezve nézünk a jövő felé.

A 13 aradi vértanú emléke legyen áldott, üzenete pedig hosszú életű!

Arad, 2014.október 6.